

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 3

Číslo materiálu v sadě: 6

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Kolonialismus a vztahy mezi velmocemi

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: novověký světový kolonialismus, kolonie, koloniální říše

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák dokáže definovat pojem kolonialismus a kolonie, vysvětlí příčiny světového kolonialismu, popíše državy největších novověkých koloniálních říší, vysvětlí vztahy mezi velmocemi a určí klíčová ohniska napětí ve světě do 1. světové války.

Metodický list/anotace

Cílem motivačně výkladové prezentace je seznámit žáka s fakty, které mu pomohou pochopit příčiny budování koloniálních říší v novověku, popsat vztahy mezi velmocemi, hnutí odporu na okupovaných územích a určit základní ohniska konfliktů před 1. světovou válkou.

Datum vytvoření: 24.3. 2013

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

Úkol:

Vysvětli pojem kolonialismus.

Řešení:

Kolonialismus je rozšiřování nadvlády určitého národa nad územím mimo jeho vlastní hranice.

Úkol:

Od kterého století se datuje moderní kolonialismus a jak se liší od antické a středověké kolonizace?

Řešení:

Moderní kolonialismus datovaný od 16. stol. do pol. 20. stol. je považován na rozdíl od středověké a antické kolonizace výhradně za jev evropské civilizace.

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

- 1. období:
od objevných plaveb – do pol. 19. stol.
 - Amerika
 - Indie
 - jihovýchodní Asie
 - pobřeží Afriky

(**kolonie** zdroji surovin a odbytiště výrobků)

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

- 2. období:

od pol. 19. století →

- do nitra Afriky
- Asie

(investice kapitálu přímo do **kolonií**
s využitím domácích zdrojů a levné
pracovní síly)

→ neekvivalentní směna, zvětšují se rozdíly

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

Úkol:

Prostuduj si na mapě vývoj celosvětového kolonialismu od roku 1492. Porovnej rozsah největších koloniálních říší (evropské mocnosti, USA a Japonsko).

ODKAZ:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colonisation2.gif>

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

- **HNUTÍ ODPORU proti kolonizátorům:**
domácí podnikatelská vrstva - za vlastní samosprávu
 - Čína – **Kuomintang**
 - Indie – **Národní kongres**

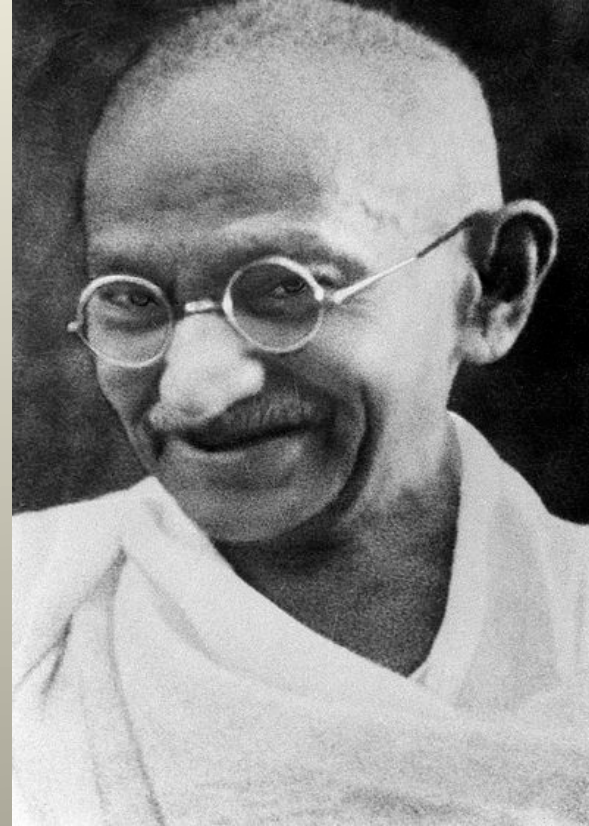
Hnutí odporu

Obrázek č. 1

Sunjatsen v Číně

Obrázek č. 2

Mahátma Gándhí v Indii

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

- **Boj o nové rozdělení kolonií**
 - ❑ Německo
 - ❑ Itálie
 - ❑ Japonsko
 - ❑ USA
- **Ohniska konfliktů** - střety zájmů velmocí
 - Dálný východ, Tichomoří, Afrika a Střední východ

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

- **Rusko x Velká Británie** o Afganistán
(nafta)
- **Německo** – Turci, Arabové se měli stát
levnou pracovní silou pro německé
podniky
(železnice Berlín – Bagdád)
- **USA** – Kuba, Filipíny
(dokončení Panamského průplavu)

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

- **Japonsko** – revoluce „Meidži“ 1867-1868
 - Korea, Tchajwan
 - dělení Číny – Ru, N, VB, Fr
 - „boxerské povstání“
 - Japosko-ruská válka
(bitva u Mukdenu – nejkrutější bitva v historii)
 - revoluce v Číně (1911)

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

- **Austrálie** – Nový jižní Wales 1770
(VB - posílala trestance, chov ovcí)
- ✓ od pol. 19. stol – vlna přistěhovalectví
(objevení zlata)
- ✓ 1901 – britské „dominium“, hlavní město
Canberra

Otvírání australského parlamentu 1903

na obraze od Toma Robertse

Obrázek č. 3

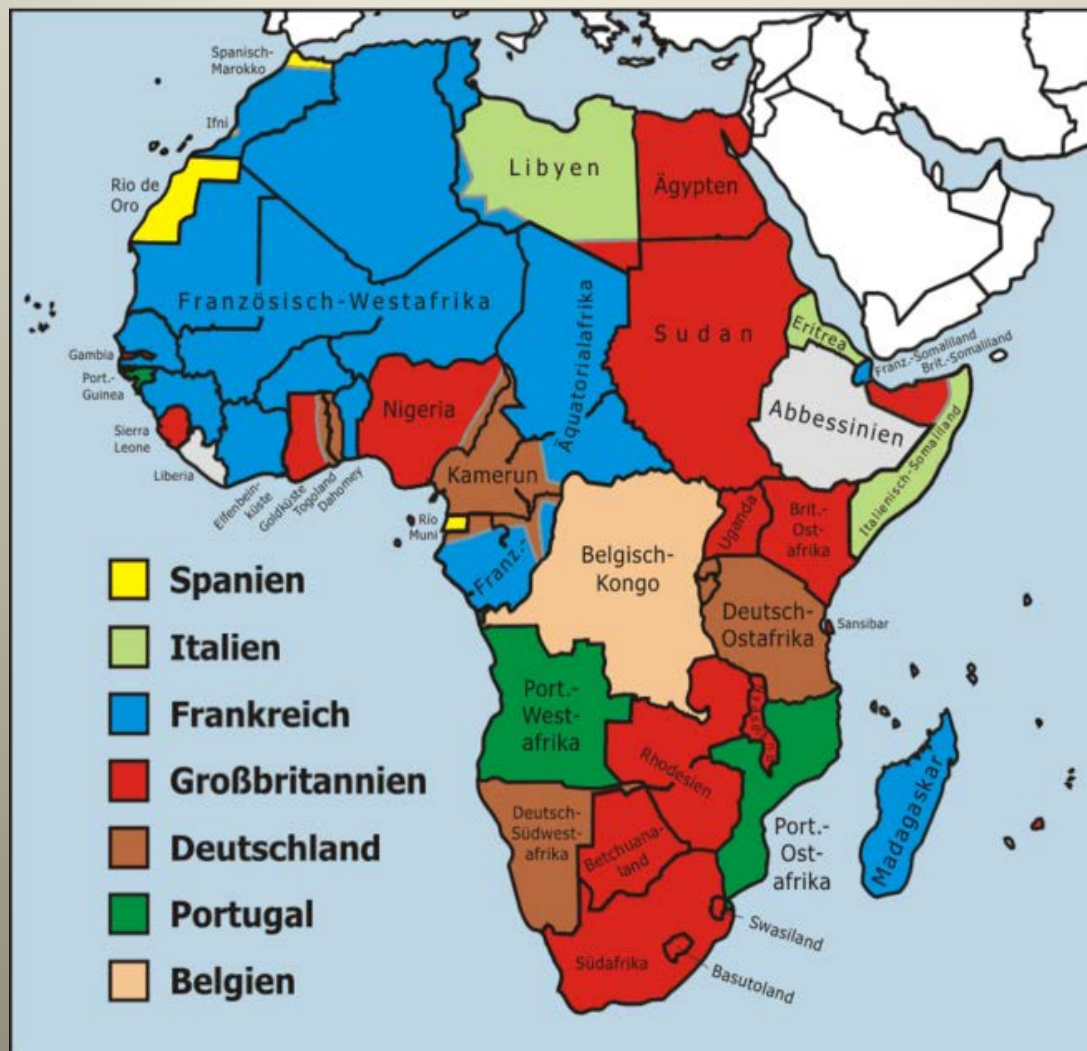

KOLONIALISMUS A VZTAHY MEZI VELMOCEMI

- **Vnitrozemí Afriky**
(stovky kmenů, téměř tisíc jazyků)
 - ✓ VB – pás od Egypta po Kapské Město
 - ✓ Fr – pás od Maroka po Rudé moře
- **Indie** – nejcennější kolonie britského impéria
královna Viktorie – císařovna Indie (od r. **1877**)
Národní kongres (1865) – **M. Gándhí**
nenásilná cesta občanské neposlušnosti
(ohlas ve světě)
→ **1947** Britové odešli z Indie

Afrika v roce 1914

Obrázek č. 4

Úkol:

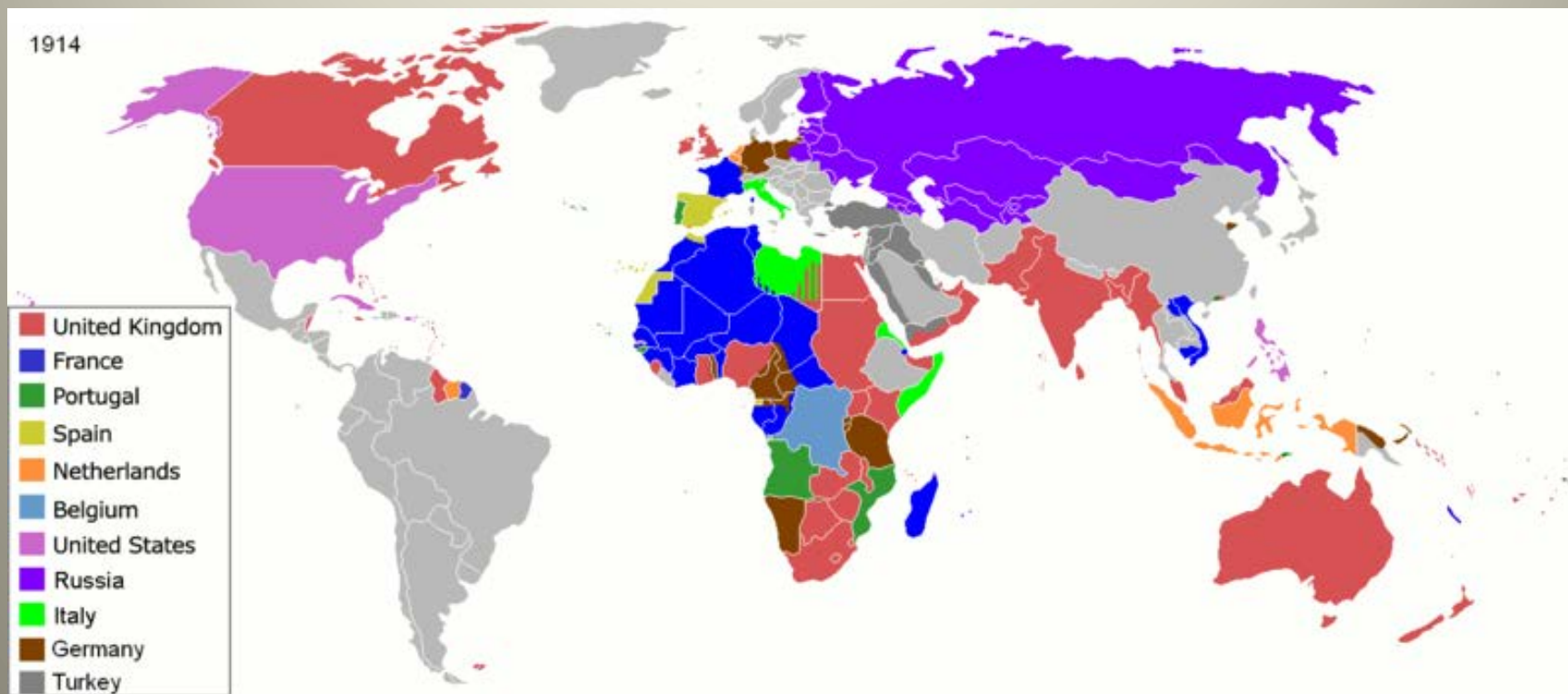
Jak hodnotíte moderní
kolonialismus?

Řešení:

- **moderní kolonialismus**
 - ✓ je agresí velmocí s cílem využít hmotné a lidské zdroje na okupovaných územích
 - ✓ důsledek vojenské převahy Evropy a USA
 - ✓ narušil přirozený vývoj okupovaných zemí
 - ✓ z bojů velmocí o nové kolonie vzešla
1. světová válka

Světové říše a jejich kolonie v roce 1914

Obrázek č. 5

Odkazy:

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colonisation2.gif>

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

Neuveden. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 24.3.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Sun_Yat-sen_2.jpg >

Obrázek č. 2

Neuveden. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 24.3.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Portrait_Gandhi.jpg >

Obrázek č. 3

ROBERTS, Tom. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 24.3.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Opening_of_the_first_parliament.jpg >

Obrázek č. 4

UNKNOWN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 24.3.2013]. Dostupný na WWW:

< https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kolonisation_Afrikas.png >

Obrázek č. 5

NACU, Andrei. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 24.3.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Colonisation_1914.png >